

המעבדה של אליעזר בן יהודה

פעילות ליום העברית

כיתה: ג-ד

משך השיעור: 70 דק'

מטרות השיעור:

- הכרות עם מפעל חייו של אליעזר בן יהודה.
- התעסקות עם השפה העברית דרך התנסות בכתיבת מילים.

תקציר השיעור למורה:

נתחיל את השיעור בסיפור על הילד איתמר המתגורר בירושלים של המאה ה-19 שמנסה לשחק עם ילדים אחרים המתגוררים בעיר ודוברים שפה שונה. נמשיך במשחקים בייגל בייגל וטאבו להמחשת השפה כתקשורת. לאחר מכן, נתנסה בכתיבת והמצאת מילים. נבין בעזרת קומיקס את הטכניקות השונות בהן השתמש בן יהודה להמצאת מילים, נמציא מילים משלנו ונתאר את ההמצאות שלנו בקומיקס ונתלה בתערוכה כיתתית תחת השלט: "המעבדה ליצירת מילים בעברית".

הידע הנרכש:

- השפה כתקשורת.
- חייו של אליעזר בן יהודה.
- מפעלו של אליעזר בן יהודה.
- מילים מיוחדות שהומצאו ע"י אליעזר בן יהודה.

OLAM SHALEM
My Jerusalem - My connection

רצף השיעור:

- "יומנו של איתמר" - סיפור הממחיש את הצורך בשפה אחידה.
- משחקי השפה כתקשורת.
- צפיה בסרט על אליעזר בן יהודה ופועלו.
- שאלות על הסרט.
- עבודה בקבוצות - יצירת קומיקסים הממחישים את תהליך חידוש המילים של אליעזר בן יהודה.
- תערוכת קומיקסים וסיכום.

<p>5 דק'</p>	<p>יומנו של איתמר</p> <p>המורה/התלמיד קורא קטע מתוך יומן של ילד שחי במאה ה-19 בתקופת החייאת השפה העברית.</p> <p>הסיפור נכתב על רקע המציאות בירושלים במאה ה-19, יהודים עולים לארץ ישראל מרחבי העולם. רוב היהודים דיברו בשפות יידיש, רוסית, גרמנית או לאדינו. אליעזר בן יהודה ראה את הצורך בשפה אחת שתחבר את כל היהודים. שיוכלו לתקשר היטב האחד עם השני.</p> <p>לאחר קריאת הסיפור התלמידים מסבירים למה היה חשוב לחדש מילים בשפה העברית.</p>	<p>פתיחה</p>
<p>15 דק'</p>	<p>משחקים בנושא: השפה כתקשורת</p> <p>משחק ראשון: "בייגל בייגל". המורה בוחרת זוג ילדים. היא נותנת לכל ילד פתק אחר. לילד הראשון הפתק הבא: אתה צריך לשכנע את חברך לבוא איתך היום לספריה.</p> <p>מותר לך להשתמש רק במילה "בייגל בייגל".</p> <p>לילד השני המורה נותנת פתק ובו כתוב: אתה לא יכול ללכת היום עם אף אחד לשום מקום. מותר לך להשתמש אך ורק במילה "במבה במבה".</p> <p>לאחר מכן שני הילדים עומדים אחד מול השני והמורה אומרת לילד הראשון להתחיל את השיחה לפי הכללים שאמרה לו.</p> <p>לאחר המשחק המורה שואלת את הילדים:</p>	<p>חלק ראשון</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • מה היה הקושי במשחק? • למה הילדים לא הבינו אחד את השני? • האם הם הצליחו לתקשר, האם הצליחו להשיג את מבוקשם? <p>אנחנו רואים קושי כאשר כל אחד משתמש ב"שפה משלו" ובחוסר גדול באוצר מילים.</p> <p>משחק שני: "טאבו".</p> <p>המורה בוחרת ילד ונותנת לו כרטיס עם מילה. הילד צריך לתאר לילדים את המילה הזו מבלי להשתמש בה כמובן, ומבלי להשתמש ב 4 המילים הכתובות מתחתיה, בהטיות השונות שלהן, ומבלי להשתמש בתנועות ידיים.</p> <p>פרטי המשחק מופיעים בנספח המצורף.</p>	
10 דק'	<p>סרט: https://youtu.be/wAJTT_5PL6U</p> <p>שאלות על הסרט:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מה עשה אליעזר בן יהודה כדי לחדש את השפה העברית? (יצר מילון ועיתון). • מה זה מילון? (ספר שבו כתובות מילים עם ההסבר מה פירוש המילה). • איך עיתון מקדם את השימוש בשפה? (בכתבות בעיתון כותב אליעזר בן יהודה מילים חדשות כדי שייקלטו לתוך השפה) • למה היו אנשים שהתנגדו לחידוש השפה העברית? • (פחדו שיזלזלו בשפת הקודש כאשר ידברו בה דברי חולין והשפה לא תשמש רק בתפילות ולימוד תורה כמו שהיה נהוג עד עכשיו). 	חלק שני
30 דק'	פעילות בקבוצות - המעבדה של אליעזר בן יהודה להמצאת מילים בעברית:	חלק שלישי

	<p>בפעילו זו התלמידים יתרגלו שלוש טכניקות של המצאת מילים בהן נעזר אליעזר בן יהודה:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מצלול • תנ"ך • הטיית מילה הקיימת בתנ"ך • הוספת אות למילה מן התנ"ך <p>המורה תולה על הלוח את הפוסטר המצורף בנספח "המעבדה למילים בעברית של כיתה XX מבית ספר XXX"</p> <p>התלמידים מתחלקים לקבוצות, המורה מחלק לתלמידים דפי עבודה.</p> <p>בכל דף עבודה, קומיקס המתאר את תהליך ההמצאה של מילה חדשה, ע"י בן יהודה.</p> <p>בהמשך הדף יופיעו הנחיות לתלמידים להמצאת מילה חדשה בקומיקס ריק המצורף.</p> <p>המשימה של התלמידים היא להדגים בקומיקס משלהם תהליך המצאת מילה בעברית.</p> <p>ישנם 3 תיאורים שונים של מילים שהומצאו ע"י בן יהודה, כל כמה ילדים מקבלים דף זהה.</p>	
10 דק'	<p>סיכום: תערוכת קומיקסים.</p> <p>המורה אוספת את הילדים וכל קבוצה או כמה ילדים מראים את הקומיקס שלהם ותולים תחת השלט.</p> <p>אחרי התצוגה ניתן להראות לתלמידים שהגדרות עליהן הם עבדו, הן המילים שעליהם שיחקו בטאבו.</p>	חלק רביעי